Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mesei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţul inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta" iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 273. Braşovŭ, Lunĭ, Marţĭ 13 (25) Decemvrie 1888.

Braşovŭ, 12 Decemvrie v.

Suntŭ tocmai doi anĭ de ḑile, când am împărtăşitŭ publicului într'unŭ numĕrŭ alŭ „Gazetei Transilvaniei" (N-ru 242 din 1886) o seria de torturĭ şi schingiuirĭ ce le îndurară cetăţenĭ, carĭ au avutŭ nenorocirea sĕ cadă în mânile gendarmilorŭ ministrului Tisza.

Am arătat atuncĭ, cum în Seghedinŭ unŭ nenorocitŭ de omŭ a fostŭ închisŭ de gendarmĭ într'o cameră, a fostŭ făcutŭ vênĕtŭ de bătăi, i-s'au scosŭ unghiile dela picióre, a fostŭ spênḑuratŭ cu piciórele de grindă turnându-i-se vitriolŭ în trup; amŭ arătatŭ cum într'o localitate din comitatulŭ Vesprimului unŭ altŭ nenorocitŭ de omŭ a rĕmasŭ lungitŭ pe pămênt aprópe mortŭ, de bătăile gendarmilorŭ; amŭ arătatŭ cum în Kis-Ujszallas unŭ gendarmŭ descărcă puşca într'unŭ bietŭ economŭ omorându-lŭ; amŭ arătatŭ cum în comuna Diviciorĭ gendarmii au smulsŭ unghia dela unŭ degetŭ unui sĕrmanŭ omŭ, ca sĕ-lŭ siléscă a face mărturisirĭ; amŭ arĕtatŭ, cum în Şimonulŭ Branului gendarmii au bătutŭ cu săbiile pe unŭ sĕrmanŭ locuitorŭ, încâtŭ numai pe lemne a pututu fi transportatŭ, nu acasă, ci în arestŭ; amŭ arătatŭ cum în Bavaniste gendarmii au împuşcatŭ în doi nenorociţĭ, carĭ erau legaţĭ în lanţurĭ, omorândŭ pe unulŭ din ei; amŭ arătatŭ cum în Dergea doi alţĭ nenorociţĭ au fostŭ cumplitŭ bătuţĭ de gendarmĭ şi unulŭ din ei chiar spênḑuratŭ de grindă.

Tóte aceste acte sĕlbatice au pututŭ fi cetite în „Szegedi Naplo", „Egyetertes", „Ellenzek", „Veszp. Füg. Hirlap", „Banater Post", „Pester Lloyd" şi în alte foi ungurescĭ, dintre care unele ḑicéu, că nicĭ gâdii inchisiţiunei spaniole nu comiteu asemenea acte.

S'a constatatŭ, în urma cercetărilorŭ, că mulţĭ din aceştĭ nenorociţĭ au fostŭ nevinovaţĭ, şi cu tóte astea schingiuitorii au rĕmasŭ unii nepedepsiţĭ, alţii au scăpatŭ cu arestŭ de abia şépte ḑile.

In acelaşŭ anŭ solgăbirĕulŭ interḑice locuitorilorŭ din Mogoşŭ de a-şĭ mai vinde vinurile lorŭ, Dumineca şi sĕrbătorile, când aveau ómenii timpŭ, în părţile Buciumului, precum făcuseră până atuncĭ. Locuitorii însĕ îşĭ duseră érăşĭ vinurile le vênḑare în acele părţĭ. Gendarmii voescŭ sĕ le confisce vinulŭ, locuitorii se opun, se nasce încăerare şi gendarmii împuşcă în ei. In ḑilele acestea tribunalulŭ a condamnatŭ la închisóre grea de anĭ de ḑile pe mulţĭ dintre acei locuitorĭ, dér despre gendarmĭ, carĭ au datŭ cu glonţŭ în ei, nu se spune nimicŭ, că ar fi fostŭ pedepsiţĭ.

In anulŭ următorŭ ne surprinseră foile ungurescĭ cu scirea despre o pretinsă revoltă în Cuşteiu. 'I s'au trimisŭ pe capulŭ poporului gendarmĭ. Ce au suferitŭ Cuşteienii, nu se póte descrie. Adĭ Cuşteiulŭ, comună frumósă, e ruinatŭ şi adusŭ la sapă de lemnŭ în urma mĕsurilorŭ esceptionale luate din partea organelorŭ guvernului, fără sĕ se scie nicĭ aḑĭ positivŭ motivulŭ acestorŭ mĕsurĭ.

Acum alte sĕlbăticii comise de gendarmĭ ni se comunică. In Cheverеşulŭ-mare, locuitorii se duseră la 3/15 Decemvre a. c. la primăriă sĕ céră bilete de vite, ca sĕ le ducă la tĕrgŭ. Gendarmii pălmuescŭ pe ómenĭ, conducĕtorulŭ lorŭ pălmuesce şi pe unŭ juratŭ; apoi se ducŭ la casarmă, îşĭ iau puscile, spargŭ ferestrile şi uşa dela casa primăriei, unde se închiseseră bieţii ómenĭ, şi conducĕtorulŭ gendarmilorŭ împuşcă asupra judelui, rănindu-lŭ. Nemulţămiţĭ gendarmii cu atâta, mai împuşcară şi asupra poporului rănindŭ pe mai mulţĭ locuitorĭ, carĭ se adunaseră înaintea primăriei. Nóptea sosiră alţĭ gendarmĭ din Sacoşulŭ unguresсŭ, au bătutŭ şi torturatŭ pe judele comunalŭ şi încă pe vre-o alţĭ trei-patru funcţionarĭ comunalĭ. Judelui i-au smulsŭ pĕrulŭ din capŭ şi l'au bătutŭ la tălpĭ până la sânge.

Câte acte de acestea nu vorŭ fi rĕmânêndŭ tăinuite, acte ce se comitŭ în timpulŭ esecuţiunilorŭ cu gendarmĭ orĭ când se prindŭ şi se arestéză ómenĭ vinovaţĭ orĭ numai bănuiţĭ de furtŭ orĭ de omorŭ, orĭ când sĕrmanii locuitorĭ dau espresiune indignaţiunei lorŭ legitime în contra actelorŭ arbitrare ale organelorŭ administraţiunii orĭ ale regimului!

Şi sĕ notămŭ bine, că cele maĭ multe acte de sĕlbătăciă se comitŭ cu Românii, dovadă comunele românescĭ Diviciorĭ, Şimonulŭ Branului, Dergea, Mogoşŭ, Cuşteiu şi Cheverеşulŭ-mare. Ér foile ungurescĭ, în locŭ d'a înfiera asemenea acte, le tăinuiescŭ, când se comitŭ între Românĭ, orĭ dau alarmă, că „Valahii s'au revoltatŭ", aprobândŭ în modulŭ acesta purtarea celorŭ carĭ prin faptele lorŭ ne facŭ sĕ ne aducemŭ mereu aminte, că încă n'au dispărutŭ stările asiatice.

Unde voesce regimulŭ tiszaist sĕ împingă lucrurile, tolerândŭ asemenea acte şi lăsândŭ sĕ dureze o stare de lucrurĭ, care sunt o ruşine şi o pată pentru unŭ regimŭ ce se pretinde a fi constituţionalŭ?

SCIRILE ḐILEI.

Din *Kezdi-Oşorheiu* se scrie, că *Kulturegylet-ulŭ* de acolo e în ajunŭ *de a se desfiinţa*. De multŭ timpŭ reuniunea acésta n'a datŭ semne de viéţă şi la proxima adunare se va propune aducerea unui conclusŭ pentru desfiinţarea ei, ér capitalulŭ ce-lŭ are se va propune sĕ se dea vre-unei alte societăţĭ cu asemenea scopŭ. Nu mai puţinŭ îmbucurătóre suntŭ şi constatările ce le-au făcutŭ comitetulŭ filialŭ din Tĕrgulŭ-Mureşului şi celŭ din comitatulŭ Murĕşŭ-Turda ale *„Reuniunei de „cultvră" şi economice sĕcuiescĭ."* Interesare a publicului faţă cu acéstă reuniune a scăḑutŭ atâtŭ de multŭ încâtŭ museulŭ industrialŭ, înfiinţatŭ cu marĭ spese de acéstă reuniune, se vede a fi necesarŭ ca sĕ se strămute în altŭ oraşŭ, din causă că e fórte părăsitŭ. Membrii reuniunii scadŭ din ḑi în ḑi, taxele de membri séu nu se potŭ încasa de locŭ, séu se încaséză fórte cu greu. Acésta e situaţiunea şi, după cum ḑice „Kolozsvar", nu e speranţă că în viitorŭ se va schimba situaţiunea în mai bine.

Vorba ceea, geaba vii, geaba te ducĭ, giaba rupĭ nisce papucĭ.

* *
*

Comuna *Rodna* a cerutŭ pentru şcólă gr. cat. de acolo o subvenţiune de 200 fl. dela comuna Bistriţa. Comitetulŭ permanentŭ din Bistriţa a propusŭ sĕ se respingă cererea, fiindŭ că membrii comunei plătescŭ deja acum pentru comuna politică unŭ aruncŭ de 32 procente. După ce mai mulţĭ vorbitorĭ au susţinutŭ subvenţionarea şcólei confesionale, propunerea comitetului permanentŭ a fostŭ respinsă şi subvenţiunea s'a acordatŭ.

* *
*

Ni se comunică din Budapesta, că în 15 Decemvre n. a fostŭ promovatŭ la gradulŭ de *doctorŭ în filosofiă* la universitatea de acolo d-lŭ *Vasilie Bologa*, fostŭ stipendistŭ alŭ consistoriului archidiecesanŭ şi acum profesorŭ la şcóla de fete a Asociaţiunei transilvane din Sibiiu.

Adresămŭ felicitările nóstre tînĕrului doctorŭ!

* *
*

Pentru terminarea planului de construire a căii ferate vicinale *Braşovŭ-Zĕrnescĭ-Sepsi-St.-Georgi* etc., personalulŭ concesionarului lucréză parte în câmpŭ parte în localităţile oficiului de construcţiunĭ alŭ oraşului. Calea din oraşŭ, care

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Pe Boulevard în Bucurescĭ.

(Convorbirĭ între doi Ardelenĭ).

Bucurescĭ, 13 Decemvre 1888.

In petrecerea mea în Bucurescĭ îmĭ place sĕ mĕ interesezŭ de totŭ ce pote sĕ aibă unŭ interesŭ publicŭ pentru Românĭ.

Intre alte multe notiţe, pe care mi-le-am făcutŭ şi mi-le facŭ necurmatŭ pe a-le publica în ḑiarulŭ d-vóstră la timpulŭ oportunŭ, voiu se vĕ descriu o mică convorbire avută ḑilele acestea cu unulŭ din compatrioţii noştri ardelenĭ, în ceea cu privesce starea sătenilorŭ dincolo şi dincóce de Carpaţĭ.

In diminéţa S-tului Nicolae, sórele rĕspândindŭ raḑe luminóse şi călduróse asupra captalei, m'am grăbitŭ se mĕ ducŭ la istoriculŭ nostru N. Densuşanŭ, spre a'lŭ felicita şi pe care negăsindu'lŭ nicĭ acasă, nicĭ la biblioteca *Statului Majorŭ alŭ armatei*, unde este ocupatŭ, m'am dusŭ la directorulŭ *„Românului"*, d. V. C. A. Rosetti, cu care am petrecutŭ în modulŭ celŭ mai amicalŭ câte-va momente.

După améḑŭ, mai în spre séră, făcêndu-mĭ obicĭnuitele preumblărĭ pe *bulevardŭ*, m'am întêlnitŭ cu distinsulŭ profesorŭ şi bibliotecarŭ alŭ Academiei, d. I. Bianu.

Neapĕratŭ convorbirea nóstră nu putea avé altŭ obiectŭ decâtŭ acela, ca *în originea nóstră* de *rusticĭ*, deveniţĭ *urbanĭ*, sĕ facemŭ o comparaţiune între ruralii d'aicĭ şi ai d-vóstră.

Comparaţiunea spre a o putea ilustra şi înfăţişa într'unŭ tablou veritabilŭ ne-a făcutŭ sĕ ne adâncimŭ în viéţa nóstră de şcolarĭ, când elŭ mergea pe vacanţă acasă dela Blaşiu, ér eu învĕţam carte romănéscă dela fericitulŭ canonicŭ Ioanŭ Fekete Negruţŭ în şcólele catolice ungurescĭ din Clujŭ.

Eu îi aminteamŭ, că trecêndŭ mai ḑilele trecute prin judeţele Romanaţĭ, Vlaşca, Teleormanŭ etc., am vĕḑutŭ că mai toţĭ sătenii locuescŭ în bordee fără bătătură, fără grădinĭ şi fără împrejmuirĭ, par'că ar fi nesce *beduinĭ* şi cu dragŭ începusemŭ a ne întrece în *relevărĭ* cum erau de frumosŭ clădite casele nóstre sătenescĭ şi totŭ atâtŭ de bine erau îngrădite şi curţile şi grădinile nóstre. Aveam grădinĭ marĭ cu pomĭ roditorĭ şi grădinĭ micĭ cu florĭ şi cu legumĭ împrejurulŭ casei. In bătătură aveam grajdŭ, şură, şopronŭ, tĕscŭ şi granarŭ.

Sâmbăta séra, curtea trebuea mĕturată şi Dumineca, după eşitulŭ din biserică, ne aşeḑamŭ pe lavĭţă séu pe *pomnolulŭ* dinaintea porţii la uliţă, unde vecinii satului se adunau pe lângă mine şi eu le spuneam din cărţĭ, ér ei îmĭ spuneau *poveştĭ*, dintre care cu dragŭ îmĭ aducŭ aminte şi astăḑĭ cum îşĭ închipuiau ei că au venitŭ *Ungurii* din *Schytia*.

Curtea era plină cu găinĭ, carĭ tótă ḑiua *răcăiau* pe la şură prin *turnumetă* şi când vreamŭ sĕ prindemŭ vr'una, ne luamŭ cu *sburăturĭ* după ea.

Primăvéra, când mergeam între semestre acasă, mĕ supĕrau rĕude tot găinile. Mama le deprindea sĕ se óue în casă şi ele când erau cu ou, până în ḑiuă cioceneau în ochii ferestrilorŭ spre a le lăsa în casă, unde se aşeḑau pe paturĭ şi *ouau*.

Traiulŭ nostru *rusticŭ* era mai regulatŭ ca celŭ *urbanŭ*, carĭ şi-a perdutŭ chiar şi numirile privitóre la împărţirea ḑilei, ḑicêndŭ *dejunŭ* şi *masă*, ceea-ce nicĭ unŭ Românŭ nu înţelege ce va sĕ ḑică, căcĭ noi *rusticii ardelenĭ*, mâncândŭ regulatŭ de trei orĭ pe ḑi, împărţimŭ ḑiua în *prânḑŭ*, *améḑŭ* (gustare) şi *cină*.

Mamele şi surorile nóstre *rustice* găteau nisce mâncărĭ de dulce séu de postŭ, pe care şi aḑĭ le-aşŭ mânca cu cea mai mare poftă.

Imĭ lasă gura apă şi mi-se *strepeḑescŭ* dinţii, când îmĭ aducŭ aminte de fasolea pe care o gătea mama în ḑile de postŭ, séu de *morunulŭ săratŭ opăritŭ*, când mâncam cu frate-meu *Bobancu* în *Tĕrgulŭ-Grâului*, în ḑile de *mărturiă*, orĭ de *vĕrḑare* cu *ştirŭ* şi de *plăcinte cu brânză*, când mama făcea *pită*. Ér la ḑile marĭ, când făceamŭ cu toţii rótă împrejurulŭ mesii, mâncamŭ *zamă* de *găină* cu *tăeţăĭ*, încâtŭ şi boerii lăcomeau mai multŭ la ei decâtŭ ar lăcomi sătenii noştri la mâncările *franţuzeştĭ* orĭ *nemţeescĭ* dela *Iordache* séu *Ghiţă Brofft* din Bucurescĭ.

In ţéră nu e aşa. Sătenele n'au grădinĭ, n'au legumĭ, n'au cuptóre pentru pâne, nu sciu găti mâncărĭ, nu cóse, nu tindesescŭ; *totulŭ cumpĕră de-a gata*

se ramifică la capĕtulŭ Stradei Vămii spre poşte şi spre gară dealungulŭ promenadei, după planulŭ modificatŭ nu se póte constriu altfeliu, cum se dice, decâtŭ dĕrîmându-se pórta dela capĕtulŭ Stradei Vămii. Astfelŭ pórta e în periculŭ d'a cădé sub loviturile ciocanelorŭ.

***

Têrgulŭ anualŭ ce s'a ţinutŭ în dilele trecute în *Orăştiă* a fostŭ câtŭ se póte de slabŭ. Nicĭ chiar cismarii şi blănarii n'au vêndutŭ nimicŭ.

***

In *Orăştiă* bântue de pe la jumĕtatea lunei Noemvre n. *difterita.* Mai mulţĭ copii i-au cădutŭ jertfă.

***

In *Zelau* bântue *scarlatina* mai alesŭ între copii.

***

S'a luatŭ hotărîre de a se spori poliţia din *Cluşiu*, anume numĕrulŭ poliţiştilorŭ pedestri se va urca dela 48 la 60, alŭ celorŭ călărĭ dela 4 la 8. Se va denumi şi unŭ inspectorŭ poliţienescŭ, ce până acum n'a fostŭ. Pentru ocuparea nouĕlorŭ posturĭ poliţienescĭ au petiţionatŭ nu mai puţinŭ ca la 100 de inşĭ.

***

La 19 Decemvre n. mai erau în *Pianul'i românŭ* 5 bolnavĭ de vĕrsatŭ, toţĭ ceilalţĭ s'au însĕnătoşatŭ; în *Revesŭ* mai erau 5 bolnavĭ, în *Birghişŭ* 45 bolnavĭ, totŭ de vĕrsatŭ.

***

Cu ocasiunea têrgului de sĕptĕmână alŭ Braşovului, ce s'a ţinutŭ Vinerea trecută, comunicaţiunea în têrgulŭ straelorŭ a fostŭ fórte viuă din causa sĕrbătorilorŭ Crăciunului după călendarulŭ nou. Dér comunicaţiunea a fostŭ fórte multŭ turburată prin carĕle cu lemne ce intrau în curţile proprietarilorŭ de case din têrgulŭ cailorŭ. In interesulŭ comunicaţiunei şi a siguranţei personale autoritatea poliţienéscă atrage atenţiunea proprietarilorŭ de case amintiţĭ, că trebuinţa de lemne sĕ nu şĭ-o acopere tocmai Vinerea orĭ celŭ puţinŭ nu în órele de diminéţă ale têrgului, în care comunicaţiunea e de obiceiu mai mare.

***

Poliţia din *Cluşiu* a pusŭ deunădile de s'au spartŭ în bucăţĭ 800 de sticle de vinŭ, ce le confiscase dela mai mulţĭ cârciumarĭ, fiindŭ că n'avéu mĕsura rescrisă.

Administraţia ungurésca.

Unele comitate au ajunsŭ a 'şĭ face unŭ tristŭ renume prin defraudărĭ de banĭ orfanalĭ şi prin o viă agitaţiune a Kulturegyletului. Cum au fostŭ posibile de esemplu în comitatulŭ Neutra abusurile grozave în administrarea banilorŭ publicĭ, se vede din cea mai nouă afacere a acestui comitatŭ. Comitetulŭ administrativŭ a hotărîtŭ sĕ se facă cercetare disciplinară în contra protofiscalului D-r Sandor de Bangha, fiindcă acesta negligiase, cu tótă însărcinarea ce i-a dat'o fişpanulŭ, d'a apela în contra sentinţei de achitare, ce o dase tribunalulŭ din Neutra în afacerea penală a casierului H., din care pricină comitatulŭ suferì o însemnată pagubă materială. Afară de acésta i-se mai încarcă protofiscalului în spinare mare negligenţă în împlinirea datorinţelorŭ sale.

De altă parte, în şedinţa din urmă a comitetului administrativŭ alŭ comitatului Pesta s'a hotărîtŭ sĕ se facă arătare ministrului de justiţie asupra stărilorŭ îngrijitóre ce domnescŭ la judecătoria de cercŭ din Monorŭ. Apoi a trebuitŭ sĕ se alégă unŭ subcomitetŭ nou într'o afacere, care e pendentă dela 1882. In acelŭ anŭ adecă s'a alesŭ unŭ comitetŭ, care sĕ lucreze planurile pentru apĕrarea şoselei statului Budapesta — Graţŭ în contra inundărilorŭ. Raportulŭ respectivŭ însĕ se perdù, fără sĕ se pótă esplica cum, din care causă lucrările se începŭ din nou. Cu tóte astea comitetulŭ administrativŭ a mai găsitŭ timpŭ sĕ 'şĭ esprime în protocolŭ mulţămita sa Kulturegyletlui pentru meritele lui de maghiarisare a comitatului Pesta.

Că óre póte maghiarisarea sĕ apere şoselele de inundărĭ şi banii publicĭ de defraudărĭ, raportulŭ nu ne spune. Dér vorba ceea: satulŭ arde şi Kulturegyletiştii — pardon, baba, se péptĕnă.

Vederile deputaţilorŭ Grünwald Bela şi Ludovic Mocsáry asupra cestiunei naţionalităţilor.

(Estrasŭ din capitolulŭ XI alŭ opului „A régi magyar nemes", scrisŭ de d-lŭ Ludovicŭ Mocsáry)

(Urmare.)

Urmarea logică a punctului de radimŭ, ce şi-l'a luatŭ Grünwald Bela, este de natură a ajunge până la o astfeliu de estremitate. Şi acéstă direcţiune este şi în specialŭ semnalată în cursulŭ espresiunilorŭ sale.

Astfeliu într'unŭ locŭ dice: „Intre noailimea aparţinĕtóre diferitelorŭ rasse de poporŭ s'a întemeiatŭ solidaritatea intereselorŭ de classe şi împreună au apăsatŭ şi nimicitŭ pe ţĕranulŭ meghiarŭ, dér desvoltarea mai mare a sentimentului naţionalŭ destramă acéstă comunitate şi idea de naţionalitate 'i face pe unii vrăjmaşĭ faţă cu ceialaltĭ pentru-că aparţinŭ la diferite rasse de poporŭ, şi pe nobilŭ şi ţĕranŭ i unesce la olaltă, pentru-că acum faţă cu alţii suntŭ una în conexiunea mai înaltă a naţionalităţii maghiare."

Er în altŭ locŭ dice: „*Desvoltarea naţională pretinde întrebuinţarea tuturorŭ puterilorŭ morale, spirituale şi materiale ale naţiunei şi delăturarea cu orĭ-ce preţŭ a pedecilorŭ ce'i stau în cale.*"

Acestea nu suntŭ nisce cuvinte écăaşa, ci suntŭ caracterele vrednice de atenţiune ale modului de cugetare şi stau în deplină consonanţă cu logica punctului sĕu de radimŭ.

Aşa-déră mai întrebŭ odată: Iertatŭ este, consultŭ este, ca noi Maghiarii sĕ ne alăturămŭ la o politica ca acésta? Este de lipsă, este consultŭ, ca şi noi sĕ suflămŭ în buciumulŭ acela, care vestesce principiulŭ de naţionalitate ca pe unulŭ care stă mai pe susŭ de tóte, ba încă ca pe unulŭ, care estermină pe tóte celelalte? Iertatŭ ne este nouĕ sĕ pornimŭ o luptă pe mórte pe viéţă cu devisa de a nimici totalŭ pe inimicŭ, séu de a rĕmâné nimiciţĭ?

Se află şi situaţiunĭ de acelea, în carĭ nu te poţĭ feri de astfeliu de lupte, dér, precum am arătatŭ deja, situaţiunea în care ne aflămŭ nu este de asemenea natură. Dela noi atêrnă, ca sĕ provocămŭ lupta, séu sĕ nu o provocămŭ.

Ungaria oficiată stă pe basa legii de naţionalitate dela 1868. Dér politica de naţionalitate pe care o aflămŭ în cartea lui Grünwald Bela cu totulŭ pe altă cărare voesce sĕ ducă naţiunea. Acéstă politică nu vrea sĕ se liniştéscă, vĕdêndŭ că *în ţéră esistă naţionalităţĭ deosebite şi cu dreptŭ de desvoltere individuală; sub firma creărei unităţii de statŭ se ia ca îndreptăţitŭ şi tot-odată şi ca esecutabilŭ scopulŭ de a contopì în maghiarime acele naţionalităţĭ deosebite. Acesta este unŭ scopŭ a căruia neesecutabilitate lămuritŭ se vede,* dér a căruia zadarnică nisuinţă spre realisare póte sĕ nimicéscă libertatea în ţéră şi póte sĕ facă imposibilă conveţuirea pacĭnică şi bunele relaţiunĭ între cetăţenii patriei de diferite rasse.

Acéstă politică cu fantasticile ilusii ale unorŭ lucrurì imposibile amorţesce naţiunea; ea ţintesce nu numai la aspiraţiunĭ, ci îşĭ ia de obiectŭ sĕvêrşirea unei opere, asemenea căreia istoria nu cunósce.

Ca faptŭ istoricŭ scimŭ, că o naţiune cu putere uriaşă şi cu cultură deplinŭ desvoltată, înţelegŭ naţiunea romană, atâta presiune a făcutŭ cu puterile ei morale şi materiale asupra popórelorŭ cu totulŭ barbare şi de nenumĕrate viţe, încâtŭ a făcutŭ din ele naţiunĭ nouĕ. Cum s'a făcutŭ acésta, nimenea n'o póte spune, resultatulŭ însĕ îlŭ avemŭ înaintea ochilorŭ, împreună cu adausulŭ acela ponderosŭ, că în decursulŭ transformaţiunei şi Romanulŭ a încetatŭ a fi Romanŭ şi a rĕmasŭ şi elŭ numai ca o parte constitutivă a nouei formaţiunĭ.

Dér în sensulŭ politicei de naţionalitate a lui Grünwald Bela cu totulŭ despre altceva e vorba. Noi nu am, voi sĕ ne contopimŭ, noi amŭ voì sĕ ne înmulţimŭ, amŭ voi sĕ facemŭ câştigurĭ şi încă în nisce dimensiunĭ, carĭ de-a dreptulŭ 'i dau intenţiunei nóstre caracterulŭ extravaganţei; nói — *fără a avé aceea forţă,* cu care Romanii n'au pututŭ face alta, decâtŭ susŭ disa încurcătură, va sĕ dică în parte o sinucidere — amŭ voi sĕ sĕvêrşimŭ lucrurĭ *multŭ mai marì,* noi amŭ voi sĕ rĕmânemŭ neatinşĭ în originalitatea nóstră şi *a ne îmulţi aşa, ca sĕ fimŭ de douĕ orĭ mai mulţĭ, decum suntemŭ astădĭ.*

Incercările analóge din epoca mai nouă ce ne arată? Rusulŭ cu putere uriaşă preséză asupra naţiunei polone, de o sută de anĭ nisuesce elŭ, procedând în celŭ mai necruţătorŭ modŭ, ca sĕ astupe acelŭ golŭ, relativŭ neînsemnatŭ, ce desparte o viţă slavă de cealaltă, şi resultatulŭ este — *nimicŭ.* Noulŭ imperiu germanŭ şĭ-a făcutŭ în Alsaţia şi Posena, asupra cărora s'au aplicatŭ cele mai urgisite regulamente, şĭ-a făcutŭ unŭ călcâiu alŭ lui Achile, o rană deschisă, şi este óre speranţă de dobêndirea unui resultatŭ corespundĕtorŭ unu preţŭ atâtŭ de estravagantŭ?

Nu vréu sĕ mĕ dimitŭ la amĕrunte, dér nu se póte nega, că la noi s'au întêmplatŭ unele lucrurĭ făcute în contulŭ liberalismului şi mai alesŭ în contulŭ selfguvernamentului, carĭ probabilŭ nu s'ar fi întêmplatŭ, décă nu s'ar fi luatŭ în consideraţiă situaţiunea naţionalităţilorŭ. Dér totŭ ce s'a întêmplatŭ până acum este puţinŭ, este fără nicĭ unŭ resultatŭ. Voesce naţiunea sĕ mérgă mai departe pe calea acésta, voesce sĕ se întindă la mijlóce multŭ mai tarĭ decum au fostŭ cele aplicate până acum? *Maghiarulŭ nu se cunósce pe sine, décă se crede în stare a face acésta. A face pe Nemaghiarĭ sĕ simţă, că aicĭ prosperarea intereselorŭ personale este condiţionată de negarea naţionalităţii lorŭ, ar fi fără îndoelă unulŭ din cele mai eficace mijlóce, pe care celŭ mai tare îlŭ póte aplica contra celui mai slabŭ. Pentru a dobêndi însĕ unŭ succesŭ însĕmnatŭ, acestŭ mijlocŭ ar trebui dusŭ până la estremŭ;* ar trebui introduse douĕ specii de morale, una pentru a fi întrebuinţată între Maghiarĭ, şi alta pentru a fi întrebuinţată între Maghiarĭ şi Nemaghiarĭ; simte plăcere şi se crede în stare a face acésta Maghiarulŭ, orĭ câtŭ de multŭ este elŭ în stare a face totulŭ — pentru patriă?

Nu! Fiă convinsŭ orĭ şi cine, că *diferitele naţionalităţĭ* din patria nóstră suntŭ cu cea mai mare linişte de consciinţă, bine sciindŭ că *nu vorŭ fi scóse din naţionalitatea lorŭ.* Dubiteze în ele orĭ cine în orĭ ce privinţă, dér a dubita *în sinceritatea declaraţiunilorŭ făcute de ele în privinţa acésta, e cu neputinţă.* Décă se plângŭ, décă lasă sĕ se audă din partea lorŭ unele declaraţiunĭ de ură, acesta *nu este semnulŭ fricei de contopire,* nu este semnulŭ unui efectŭ de soiulŭ acesta, ce l'ar fi esperiatŭ ele în urma disposiţiunilorŭ aplicate în contra lorŭ. *Ele sciu fórte bine, că a păşi în contra lorŭ peste anumite marginĭ este o imposibilitate* parte materială, parte morală. *De vre-o inclinaţiune spre contopire,* în genere dis, la mare parte preponderantă *nu se observă nicĭ o urmă. Din contră, vedemŭ sentimentŭ naţionalŭ deplinŭ desvoltatŭ.* Croaţii suntŭ într'o astfelŭ de situaţiune, încâtŭ la ei fără nicĭ o încordare ulterióră este realisatŭ programulŭ: o ţéră, o naţionalitate. Românii şi Sêrbii se consideră ca părţĭ întregitóre ale acelorŭ confraţĭ ai lorŭ de rassă şi de limbă, carĭ dincolo de graniţă constitue state independente. Slovacii se consideră pe sine numai ca membri ai marei familii slave, acéstă împrejurare însĕ dă însemnatŭ nutrimentŭ vênjósei alipirĭ la naţionalitatea lorŭ.

Pe aceştia nu-i vomŭ reduce nicĭ-odată la starea Valonilorŭ séu a Baştilorŭ.

Dér pe lângă aceştia se află ce-i dreptŭ la noi şi locuitorĭ de naţionalitate ce *nu se retrage dela maghiarisare,* şi aceştia suntŭ, cu escepţiunea Sasilorŭ din Ardélŭ, *Germanii.* Pe câtŭ de netoleranţĭ şi despoticĭ vedemŭ că suntŭ Germanii acolo, unde suntŭ constituiţĭ ca putere mare — şi noi amŭ esperiatŭ chiar şi în decursulŭ vechei nóstre istorii câtŭ de greu este a trăi cu ei pretutindenea unde aceştia stau pe basă politică séu municipală, cum este cu Sasii din Ardélŭ, séu fiă chiarŭ şi numai cu vechii cetăţenĭ ai Budei — pe atâtŭ de dispuşĭ suntŭ ca sĕ-şĭ schimbe limba lorŭ germană acolo, unde trăescŭ împrăştiaţĭ şi fără legăturĭ între sine. Şi pe când noi numai cu bucuriă şi cu recunoscinţă putemŭ primi acésta, ei nu merită pentru acestŭ faptŭ nicĭ o împutare din partea nimĕnui. Germanii noştri potŭ sĕ-şĭ lase copiii sĕ fie maghiarisaţĭ, liniştindu-se de o parte cu aceea, că marea viţă germană nicĭ nu simte acéstă mică scădere, ér de altă parte ei dau prin acésta dovédă despre unŭ mare spiritŭ cetăţenescŭ, de óre ce în ţéra acésta *întărirea naţionalităţii care pórtă rolulŭ conducĕtorŭ este* nu numai *în favorulŭ rassei maghiare,* ci si în favorulŭ statului, a patriei comune.

(Va urma.)

---

din têrgŭ; ér bărbaţii nu sciu ce va sĕ dică pentru vitele lorŭ *graşdŭ*, *poiată*, *ţĕsală* spre a-le îngriji; *turnumétă*, *turişte* şi *mestecăturĭ* spre a le hrăni iarna, ca sĕ *năpârlească* desŭ de vreme primăvéra.

Părinţii noştri încă n'aveau mai multŭ de 8—10 jugĕre de pământŭ, dér în casele lorŭ putea durmi şi la mesele lor putea mânca orĭ-ce urbanŭ cu stomachŭ gingaşŭ şi subţire.

Cruţarea, *credinţa*, *statornicia*, *smerenia* şi *supunerea* erau poveţele pe carĭ ni le dedeau părinţii noştri sătenĭ. Chiar şi la scólă, când ne trimeteau de ale mâncării, înodau în gulerulŭ cămeşii cu câte trei nodurĭ câte unŭ *creiţarŭ*, încât ne trebuia câte trei dile sĕ-lŭ găsimŭ şi sĕ-lŭ desnodămŭ.

In vacanţă, când eram acasă, Duminecile şi sĕrbătorile trebuia sĕ mergemŭ la biserică, sĕ spunemŭ apostolulŭ, sĕ ne dea preotulŭ voiă, sĕ spunemŭ *kăzania* şi după sfĕrşitulŭ sfintei liturghii sĕ povestimŭ cu cuviinţă cu feţele bisericescĭ, cu deregĕtorii şi cu fruntaşii satului. Care se purta altfelŭ, era *hulitŭ* prin satŭ că nu scie carte şi *opiniunea publică* a sătenilorŭ valora mai multŭ pe acele vremurĭ decâtŭ valoréză astădĭ gazetele *urbanilorŭ.*

Intregŭ acestŭ traiu şi crescere e necunoscută în ţéra românéscă, atâtŭ în oraşe ca şi în sate.

In multe privinţe *curăţenia* în domiciliile urbane lipsesce ca şi în cele rurale.

Desele invasiunĭ şi personalulŭ administrativŭ *incultŭ* şi *parasitŭ* recrutatŭ de prin *mahalalele* oraşelorŭ a contribuitŭ la sĕlbătăcirea traiului şi a simţului populaţiunii.

Nu atâtŭ lipsa de pământŭ, câtŭ *lipsa unei administraţiunĭ bune şi luminate*, lipsa *unui clerŭ educatŭ* şi *instruitŭ*, face ca ţĕranulŭ sĕ înóte în *necurăţeniă* şi *neajunsurĭ.*

Conducĕtorii ţĕrii sĕ îmbunĕtăţéscă aceste douĕ arterii carĭ taie afundŭ în viéţa poporului şi atuncĭ suntemŭ sigurĭ că scriitorulŭ *Emilŭ François* nu va mai avé cuvêntŭ sĕ strige, că *Asia* începe dela Braşovŭ.

Dr. M......

Intêmplărĭ diferite.

Porcĭ furaţĭ. Dimitriu Nicer din Sinna şĭ-a îngrăşatŭ cum a putută doi porcĭ. Intr'o bună diminéţă găsi coteţulŭ golŭ. Porcii erau vrednicĭ 100 fl. Hoţii au dispărutŭ fără urmă.

Paznicĭ somnuroşĭ. Neculae Cârpătare din Boiţa şi Iónŭ Rusu Boianŭ din Tălmăcelŭ au fostŭ găsiţĭ durmindŭ în patŭ la căldură în timpulŭ când trebuiau sĕ stea de pază în comună. Gendarmeria dela Turnu-roşu a făcutŭ arătare în contra lorŭ.

N'a închisŭ la vreme. Gendarmeria dela Turnu-roşu a făcutŭ arătare în contra lui Ilisie Balabanŭ din Boiţa, fiind-că nu 'şĭ-a închisŭ prăvălia la timpulŭ prescrisŭ.

Una pentru alta. In cârciuma lui Niculae Borlarŭ din Şeica mare, şedeau doi óspeţĭ streinĭ şi beau. Nu trecŭ multŭ şi se asociă cu cei doi streinĭ Iónŭ Bolghea din Şeica, care vîrî mâna în buzunarulŭ unuia şi 'i fură 20 fl. 23 cr. şi o cărticică, despre care Bolghea credea că e vr'unŭ libretŭ despre vr'o sumă de banĭ depuşĭ la vr'o casă de economii. Ionŭ Orlandea, totŭ din Şeica, vĕḑŭ ce a făcutŭ Bolghea şi se duse de spuse primarului Vintilă, care puse de'i aduse pe toţĭ trei la elŭ. Resultatulŭ cercetării a fostŭ: Streinulŭ, căruia Bolghea i-a furatŭ banii, se numesce Ionŭ Câmpianŭ şi e din Smigŭ. Fusese servitorŭ la Comanŭ Drocŭ din Reşinarĭ, care-lŭ trimisese cu carulŭ cu doi caĭ şi cu 38 fl. la Ocna Sibiiului ca sĕ aducă sare. In Şura mică Câmpianŭ se opri la o cârciumă, dete carulŭ şi caii în séma unui băiatŭ sĕ'i păzéscă, cinstindu-lŭ cu 10 cr., ér elŭ o şterse la sănĕtósa cu banii şi cu cărticica de cumpărare. Tovarăşu-sĕu, cu care a bĕutŭ, se numesce Iónŭ Anghelŭ, este din Daia, comit. Albei de josŭ; şi elŭ fugise dela stăpânu-sĕu Iónŭ Pincĭ din Micăsasa şi se'ntâlnise cu Câmpianŭ în Mândra, de unde se duseră în Şeica-mare. Au fostŭ predaţĭ judecătoriei de cercŭ din Mediaşŭ.

Puscĭ confiscate. Gendarmeria din Hoghizŭ a confiscatŭ în Cuciulata lui Vasilie Clemŭ şi lui Ionŭ Samuilŭ Demianŭ câte o puşcă de vênatŭ, fiind-că nu se plătise dare pentru ele.

Focŭ. In Kasson-Impér, comit. Ciucului, au arsŭ deunăḑile cincĭ case şi o şură.

Cânĭ turbaţĭ. In Sibiiu unŭ câne Mops turbatŭ a muşcatŭ vr'o 20 de cânĭ. Autoritatea a luatŭ severe mĕsurĭ, cu tóte astea abia au fostŭ prinşĭ până acum 10 dintre cânii muşcaţĭ.

Găsitŭ mortŭ. In sĕptĕmâna trecută a fostŭ găsitŭ mortŭ în locuinţa sa Martin Schuster, samsarŭ de caĭ în Braşovŭ. Din cercetările făcute s'a constatatŭ, că a fostŭ lovitŭ de dambla (gută).

Din camerile române.

D-lŭ deputatŭ C. C. *Dobrescu* depune la biroulŭ Camerei o cerere a unui numĕrŭ de 70 de locuitorĭ de pe moşia Brădeştĭ, comuna Habudŭ, judeţulŭ Prahova, carĭ cerŭ ca sĕ se amâne vênḑarea moşiei Brădeştĭ, căcĭ şi dânşii vorŭ sĕ concurez la licitaţiă. — S'a comunicatŭ ministerului.

D-lŭ deputatŭ *M. Pacu* depuse unŭ proiectŭ de lege relativŭ la acordarea gradaţiei şi învĕţătorilorŭ şi învĕţătórelorŭ ce-şĭ primescŭ salariile lorŭ de la comună.

D-lŭ deputatŭ D. *Alexandrescu* depuse unŭ proectŭ de lege pentru suprimarea taxei de 5 la sută asupra lefurilorŭ funcţionarilorŭ. — S'a trimisŭ la secţiunĭ.

D-lŭ deputatŭ C. *Cogălnicénu* rugă pe ministrulŭ de rĕsboiu ca sĕ-i dea o statistică de emigrarea Musulmanilorŭ din Dobrogea, căcĭ are necesitate pentru a desvolta o interpelare.

D-lŭ primŭ ministru *Th. Rosetti* a depusŭ pe biroulŭ camerei diferite proiecte de legĭ, carĭ s'au trimisŭ la secţiunĭ fără discuţiune.

S'a votatŭ proiectulŭ de lege privitorŭ la contingentulŭ recruţilorŭ pe anulŭ viitorŭ, despre care amŭ datŭ amĕrunte în „Gazetă“.

D-lŭ deputatŭ *C. C. Dobrescu* îşĭ desvoltă întrebarea sa în privinţa licitaţiunei moşiei Brădeştĭ din jud. Prahova.

D-lŭ Al. *Lahovary*, ministrulŭ domeniilorŭ, ḑise că licitaţiunea nu era ficsată pentru 19 Noemvre, ci pentru ḑiua de 12 Decemvre. Şi mai la urma urmei, ministrulŭ nu e de vină, déçă se aplică legea vechiă, făcută de alţii. După acea lege se póte vinde orĭ şi ce moşiă în corpŭ întregŭ, care nu întrece mĕrimea de 200 de hectare, decĭ acea licitaţiune este făcută în spiritulŭ legei.

D-lŭ *C. C. Dobrescu* rĕspunḑêndŭ întrébă pe guvernŭ déçă are de gândŭ sĕ vênḑă tóte moşiile statului, ca pe urmă sĕ nu aibă cu ce se împroprietări ţĕranii. E óre bine aşa? In programulŭ d-v. promiteţĭ şi ér promiteţĭ ţĕranilorŭ pămêntŭ şi la urma urmei, ce faceţĭ? Vindeţĭ moşiile Statului în loturĭ marĭ. Conchiḑêndŭ, cere dela d. ministru alŭ domeniilorŭ, ca sĕ opréscă licitaţia vinderei moşiei Brădescĭ în corpŭ întregŭ, ci în loturĭ micĭ, sătenilorŭ, carĭ mai bine de 5 anĭ batŭ drumulŭ la Bucurescĭ.

D-lŭ *P. P. Carpŭ*, ministru de esterne, ḑise că proiectulŭ guvernului actualŭ este până în presentŭ încă proiectŭ şi decĭ trebue sĕ respecte legile actuale! Sĕ nu aveţĭ grijă, d-lorŭ, în România mai este pămêntŭ destulŭ pentru sătenii noştri, aprópe 2,300,000 pogóne. Aceste tóte le-am făcutŭ în vederea cerinţelorŭ bugetare, ca orĭ şi ce moşiă, mai mică de 200 de hectare, sĕ se vêndă în corpŭ întregŭ. Marea reformă ce o propunemŭ nu se atacă şi nicĭ nu se profanéză din causa acestei cererĭ a celorŭ 70 de sătenĭ din Brădescĭ. (Aplause).

D-lŭ deputatŭ *R. Pătârlăgeanu* ḑise, că nu se aplică bine legea vinderei moşiilorŭ Statului în micĭ loturĭ. Când vomŭ vota legea presentată de d-vóstră, atuncĭ nu va mai fi pămêntŭ, după cum a ḑisŭ colegulŭ meu d. C. C. Dobrescu. Cere sĕ se amâne licitaţiunea moşiei Brădescĭ şi mai de grabă sĕ se vêndă sătenilorŭ în loturĭ micĭ, după cum guvernulŭ a promis'o prin mesagiulŭ regalŭ.

Vocĭ: Inchiderea discuţiei.

D-lŭ deputatŭ *Nic. Ionescu* vorbi în contra închiderei. Vorbi în sensulŭ d-lui R. Pătârlăgeanu. Ḑise că miseria e mare la ţéră, disperarea a ajunsŭ la culme în populaţiunea rurală, decĭ sĕ-i dămŭ pămêntŭ. Citéză numele mai multorŭ moşii, carĭ au fostŭ vêndute în corpŭ întregŭ. Intrebă pe guvernŭ, déçă este umanŭ, patrioticŭ, ca tocmai acolo unde ţĕranii cerŭ pămêntŭ sĕ se vêndă moşia în corpŭ întregŭ? Nu faceţĭ asemenea lucrurĭ, ca moşiile statului sĕ viă pe mâna unorŭ esploatatorĭ de meserie. Conchiḑêndŭ cere şi d-sa amânarea licitaţiunei.

Incidentulŭ se aplanéză, ḑicêndŭ d-lŭ ministru *Lahovary*, că sĕ nu i-se céră guvernului a face în 6 lunĭ ceea ce alţii n'au făcutŭ în 12 lunĭ.

D-lŭ deputatŭ *Tache Ionescu* îşĭ renoi cererea sa de acum câte-va ḑile, ca sĕ-i se dea o listă de moşiile statului, vêndute mai în urma rescólei sătenilorŭ. S'a comunicatŭ ministerului.

D-lŭ Nicolae Ionescu vorbesce pentru intervenirea Camerei pe lângă epitropia st. Spiridonŭ, ca sĕ cedeze nisce pămêntŭ sătenilorŭ de pe moşia Balta-Slobozia, din Basarabia, care este proprietatea epitropiei. — Se respinge.

Asupra vênḑărei moşiei Gropniţa, d-lŭ deputatŭ *N. Voinov* arată, că tóte lucrările de parcelare suntŭ deja gata, sute de cererĭ de ale sătenilorŭ suntŭ la ministerŭ, dér d-vóstră nu le luaţĭ în consideraţie. Eu credeamŭ că d-tră nu veţĭ fi ca şi guvernulŭ trecutŭ. Noi, minoritatea, venimŭ sĕ ceremŭ ca sĕ nu vindeţĭ moşiile Statului în corpŭ întregŭ, ci în loturĭ micĭ sătenilorŭ. Facŭ acéstă cerere, cu tóte ca d. preşedinte se pórtă cam aspru cu noi, că d. ministru alŭ domeniilorŭ sĕ grăbéscă cu o oră mai înainte vênḑarea în loturĭ micĭ. Precedentele urîte ale guvernului trecutŭ nu trebue sĕ aibă şi aḑĭ cursŭ.

D-lŭ *George Vernescu*, ministru de justiţie, dă óre-carĭ esplicaţiunĭ d-lui N. Voinov. Ḑice că obiceiurile vechĭ ale guvernului trecutŭ au dispărutŭ cu venirea noului guvernŭ.

D-lŭ deputatŭ *C. C. Dobrescu* rĕspunde d-lui Vernescu, că acele obiceiurĭ suntŭ şi acuma.

D-lŭ ministru *Al. Lahovary* arată pentru ce s'a amânatŭ licitaţia dela Brădeştĭ. Ḑice că nu era termenulŭ de 40 de ḑile cerutŭ de lege. Arată şi dosarulŭ licitaţiunei.

D-lŭ deputatŭ *Gh. Dem. Theodorescu* dă nisce esplicaţiunĭ. Ḑice că Monitorulŭ Oficialŭ a publicatŭ vênḑarea moşiei Cotorca Mica, din judeţulŭ Buzĕu, în 87 loturĭ micĭ sătenilorŭ. Toţĭ suntemŭ patrioţĭ şi voimŭ binele ţĕranului română.

(Va urma.)

Literatură.

Preotulŭ Românŭ, ḑiarŭ bisericescŭ, scolasticŭ şi literarŭ; apare în Gherla odată pe lună în broşurĭ de câte $2^1/_2$—$3^1/_2$ cóle şi costă pe anŭ 4 fl. séu 10 francĭ. Proprietarŭ, Redactorŭ şi Editorŭ *N. F. Negruţiu.* — Nr. 12 de pe Decemvre conţine: Biserica, prelucrare de I. Boroşŭ; Sĕrbătórea Nascerei Domnului (notiţă istorică), de I. Papiu; Predică la Nascerea Domnului, de Ioanŭ Georgiu; Parenesa la Nascerea Domnului, de Vasiliu Filipŭ; Catechesă la Nascerea Domnului; Recensiune asupra opului „Tatălŭ nostru“ de V. Szmigelski; Rectificare la publicaţiunea despre starea fondurilorŭ diecesane din diecesa Lugoşului; La mormêntulŭ lui Zacharia Boiu (poesiă) de Z. Boiu jun.; Necrologulŭ rĕposatului canonicŭ I. F. Negruţiu. Cu acestŭ anŭ „Preotulŭ Românŭ“ încheiă anulŭ alŭ XIV-lea alŭ esistenţei sale.

Amiculŭ Familiei, ḑiarŭ beletristicŭ şi enciclopedicŭ literarŭ cu ilustraţiunĭ; apare în Gherla la 1 şi 15 a fiă-cărei lunĭ, în mărime de câte 2—3 cóle şi costă pe anŭ 4 fl., pentru România pe anŭ 10 francĭ. Anulŭ XII. Proprietarŭ, Redactorŭ şi Editorŭ *N. F. Negruţiu.* — N-rulŭ, 24 celŭ din urmă din acestŭ anŭ, cuprinde: Cestiunea educaţiunei femeei (fine), de Dr. P. Spanŭ; Frunḑa (poesiă), de A. G. Draghicescu; Judeţulŭ (rom. ist.), de Th. Alexi; Ce e dorulŭ; Atâtea lacrimĭ (poesii), de G. Simu; Intâia preumblare (ilustraţiune); Mătuşa bună (o icónă din viéţă); Crescerea copiilorŭ în familiă, de I. Dariu; Necrologŭ. La acestŭ numĕrŭ s'a adausŭ şi sumarulŭ „Amicului Familiei“ pe anulŭ 1888, cu care împlinesce deja alŭ XII-lea anŭ alŭ esistenţei sale.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Bruxela, 24 Decemvre. Ḑiarele alsaţiane desmintŭ scirea despre călĕtoria împĕratului germanŭ în provinciile renane.

Bruxela, 24 Decemvre. Regele a primitŭ o telegramă din St. Thomas, în care se confirmă scirea despre Stanley comunicată în camera comunelorŭ din Londra.

Parisŭ, 24 Decemvre. Deputatulŭ departamentului Seine a muritŭ. Boulanger vrea sĕ candideze în locu'i.

Roma, 24 Decemvre. Demisiunea ministrului de finanţe e positivă, Camera deputaţilorŭ a primitŭ proiectele de legĭ privitóre la mĕsurile militare şi la căile ferate militare.

Madridŭ, 24 Decemvre. In camera deputaţilorŭ a combătutŭ Castellar dreptulŭ de votŭ pentru armată, deşi republicanii preferă monarchiei dictatura militară. Generalulŭ Cassola, ministru de rĕsboiu, negă că se trateză de dictatura militară, imputâ lui Castellar că voesce ca armata sĕ fie sclavă. Incidentulŭ a pricinuitŭ unŭ tumultŭ violentŭ.

Petersburgŭ, 24 Decemvre. Ministrulŭ de finanţe retrage a doua seriă de bilete de creditŭ emise contra aurŭ în sumă de 15 milióne.

Bucurescĭ, 24 Decemvre. In curêndŭ va apăré aci unŭ ḑiarŭ sêrbescŭ, cu sprijinulŭ Exreginei Natalia, care va combate guvernulŭ Regelui Serbiei.

Belgradŭ, 24 Decemvre. Scupcina a ţinutŭ erĭ prima şedinţă cu uşile închise. A alesŭ preşedinte provisoriu pe radicalulŭ Vukovicĭ. In comisia verificatóre au fostŭ aleşĭ 7 radicalĭ şi 2 liberalĭ.

DIVERSE.

Bismarck trasŭ pe sfóră. Francesii au puşca lor cu repetiţiă numită Lebel şi pulberea fără fum. Germanii umblând sĕ pună mâna pe secretulŭ acelei pulberĭ şi fabricarea cartuşelorŭ Lebel, cautâ sĕ corupă pe soldaţii francesĭ. Unŭ soldatŭ a trimisŭ o scrisóre prinţului Bismarck, cerêndu-i numai patru sute lei pentru a-i trimite unŭ cartuşŭ Lebel. Bismarck a trimisŭ banii, ér soldatulŭ primindu-i i-a datŭ unei case de binefacere. Bismarck póte c'aşteaptă şi acuma ca soldatulŭ sĕ-i triméţă cartuşulŭ. Unŭ altŭ soldatŭ a primitŭ 500 lei, totŭ pentru unŭ cartuşŭ; cum a primitŭ banii a datŭ unŭ banchetŭ şi a bĕutŭ în sănĕtatea lui Bismarck.

***

Deputatŭ prisonierŭ. La 19 Decemvre n. s'a întêmplatŭ în Viena, ca deputatulŭ Zallinger, cu tóte că stă sub scutulŭ imunităţii ca representantŭ alŭ poporului, sĕ fiă pe câteva ore despoiatŭ de libertatea personală chiar în parlamentŭ. Nu'i vorbă, casulŭ nu e tragicŭ, dér hazliu este. Numitulŭ deputatŭ se retrăsese după améḑŭ în liniscea uneia dintre odăile comisiunilorŭ, ca sĕ se gândéscă la discursulŭ ce voia sĕ-lŭ ţină séra în cestiunea tractatului de comerciu cu Elveţia. In cele din urmă prima şedinţă se termină şi deputaţii părăsiră camera. Deputatulŭ Zallinger, adêncitŭ în discursulŭ sĕu, nu observă şi nicĭ nu auḑi, că s'a închisŭ uşa dela intrarea în odăile comisiunilorŭ. In fine îşĭ făurĭ discursulŭ şi voi sĕ plece, dér zadarnice i-au fostŭ tóte opintirile d'a deschide uşa. A trebuitŭ s'aştepte mai multe ore, până ce érăşĭ se umplŭ camera şi bătăile sale violente în uşă atraseră ómenĭ, carĭ îlŭ liberară din arest încă la timpŭ, aşa că îşĭ putŭ rosti vorbirea. Intêmplarea a produsŭ mare ilaritate în camera deputaţilorŭ.

***

Locuinţa lui Rafael. O comisiă însărcinată din partea autorităţii orăşenescĭ din Roma, ca sĕ cerceteze în care casă a locuitŭ *Rafael Sanzio*, a aflatŭ, că marele artistŭ de odinióră a locuitŭ într'o mică căsuţă aflătóre între Borgo nuovo şi Borgo vecchio.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 22 Decemvre st. n. 1888.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.10	Vênd.	9.12
Argintŭ românescŭ .	„	9.05	„	9.10
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.58	„	9.60
Lire turcescĭ . . .	„	10.88	„	10.90
Imperialĭ	„	9.88	„	9.90
Galbinĭ	„	5.68	„	5·70
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	122.—	„	123.—
Discontulŭ	$6^1/_2$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 22 Decemvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	109.90
Renta de hârtiă 5%	93.25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	144.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	98.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	117.20
Bonurĭ rurale ungare	103.75
Bonurĭ cu clasa de sortare	103.75
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ . . .	104.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104.—
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.25
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	129.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	124 80
Renta de hârtiă austriacă	81.85
Renta de argintŭ austriacă	82 45
Renta de aurŭ austriacă	109.45
Losurĭ din 1860	139.—
Acţiunile băncei austro-ungare . .	874.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. .	304 25
Acţiunile băncei de creditŭ austr. .	306.90
Galbenĭ împărătescĭ	5.74
Napoleon-d'orĭ	9.58
Mărcĭ 100 imp. germane	59.50
Londra 10 Livres sterlinge	121.30

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Bursa de Bucurescĭ.

Cotă oficială dela 8 Decemvrie st. v. 1888.

	Cump.	vênd.
Renta română 5%	94.—	94.3/4
Renta rom. amort. 5%	94.1/2	95.—
Renta convert. 6%	95.3/4	96.1/4
" " " 5%	96.1/2	96.7/8
" " urban 7%	106.—	106.3/4
" " " 6%	100.—	101.—
" " " 5%	93.—	93.1/4
Banca naț. a Rom. 500 Lei	1035.	1040
Ac. de asig. Dacia-Rom.	235.	240.
Aurŭ contra bilete de bancă	—.—	—.—
Bancnote austr. contra aurŭ	—	—.—
Aurŭ contra argintŭ séu bilete	2.34	3.—

☛ Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în tutungeria **I. Gross**, în librăria **Nicolae Ciurcu** și **Albrecht & Zillich.**

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 10 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 10 minute diminéța.

2. Dela Brașovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ mixtŭ Nr, 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Buourecĭ la Brașovŭ:

Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ.

a) Dela Brașovŭ la *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 m. după amédĭ.
b) " " " *Zizinŭ:* 4 óre după amédĭ.
c) " " în *Sĕcuime* [S. Georgĭ]: 1 óră 30 minute nóptea.
d) " " la *Făgĕrașŭ*: 4 óre diminéța.
e) " " la *Săcele:* 4 óre diminéța.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre înainte de amédĭ
b) " *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra.
d) " *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre diminéça.
e) " *Săcele* la Brașovŭ: 6 óre 30 minute séra.

ABONAMENTE

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

se potŭ face cu începerea dela 1 și 15 ale fiecărei lunĭ, mai ușorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se și posta ultimă.

Prețulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
„ șése lunĭ . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

pe trei lunĭ . . . . 10 francĭ
„ șése lunĭ . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . 40 „

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugăm pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fâșia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei“, precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Administraț. „Gaz., Trans.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕșel			4.58	6.38
Clușiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriș	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vințulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiușŭ	2.26			11.55
Crăciunelŭ	3.11			12.34
Blașiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copșa mică	4.09			2.19
Mediașŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighișóra	5.45			3.59
Hașfalĕu	6.12			4.32
Homorodŭ	7.32			6.53
Ágostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Brașovŭ	9.45			9.52
	1.55			
Timișŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucuresci	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucuresci			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timișŭ			1.45	
Brașovŭ	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apața	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Hașfalĕu	8.36		10.24	
Sighișóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediașŭ	10.37		11.47	
Copșa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blașiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiușŭ	1.51		1.47	
Aiudŭ	2.18		2.08	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirișŭ	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Clușiu	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădășelŭ	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireșŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rév	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovațŭ	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulișŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bĕrzava		6.28	7.55
Soborșinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăștia		11.09	11.37
Șibotŭ		11.39	12.—
Vințulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiușŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicĭca	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborșinŭ	5.30	8.46	
Bĕrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulișu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaț	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică	2.29	4.35
Șeica mare	3.02	5.05
Lómneșŭ	3.46	5.46
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lómneșŭ	9.45	10.50
Șeica mare	10.20	11.20
Copșa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Mirașteu	5.21	12.36	5.53
Oșorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oșorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Mirașteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.51	2.02	12.06
Cheța	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Hațegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Banița	11.50	6.40
Petroșeni	12.30	7.12

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșeni	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timișóra	9.12	9.02

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Murĕșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Murĕșŭ-Ludoșu	4.40
Țagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistrița	— —

Bistrița-Murĕșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	— —
Țagŭ-Budatelecŭ	9.41
Murĕșŭ-Ludoșu	1.11

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	5.38
Sighișóră	9.16

Notă: Numerii încuadrațĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ